Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 3 (2024) · “Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarini moliyalashtirish tendensi... DOI: 10.5281/zenodo.24316888

3. Mirziyoyev Sh.M. Meva-sabzavotchilik tarmog‘ini yanada rivojlantirish va eksportini oshirish, aholi tomorqalaridan samarali foydalanishni ta’minlash masalalariga bag‘ishlangan videoselektor yig‘ilishi. 05.11.2019. www.xabar.uz.
4. Modeli upravleniya nauchno-innovatsionnoy deyatelnostyu vuza”/ avtorы mejdunarodnoy kollektivnoy monografii: Sh.Sh. Shoxa’zamiy, D.V. Puzankov, A.V. Vaxobov, V.M. Kutuzov, A.V. Muravev, M.Yu. Shestopalov, N.G. Rьijov, I.S. Terenteva. - T.: Iqtisod-moliya, 2006. – 242 s.
5. Shoxa’zamiy Sh.Sh. Traktat o smart tsifrovoy respublike. Monografiya. -T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2020. -352 s.
6. Shoxa’zamiy Sh.Sh. Puti povьisheniya konkurentosposobnosti gosudarstvennьix vьisshix uchebnьix zavedeniy.// “Oliy ta’lim taraqqiyoti istiqbollari” O‘zbekistondagi Erasmus+ milliy ofisi hamda Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining tashkiliy ko‘magi asosida nashr etiladigan ilmiy-metodik jurnal, 13-son. - T.: NTM “NEO Hamkor”, 2023. -b.15-47.
7. To‘ychiyev A.G‘. Kichik biznesga innovatsiyalar transferini moliyalashtirish. Monografiya. “Fan” nashriyoti. Toshkent 2020. -224 b.
8. To‘ychiyev A.G‘. Agrobiznesni tashkil etish va boshqarish. O‘quv uslubiy majmua. Andijon 2020. 235 bet.

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS MEXANIZMLARI

Umarova Gulzodaxon Qodirbekovna
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
“Mutaxassislik fanlari” kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya. *Markaziy Osiyoda jadal rivojlanayotgan mamlakat bo'lgan O'zbekiston iqtisodiyotni erkinlashtirish va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish yo'lida salmoqli yutuqlarga erishdi. Biroq, mamlakat investitsiya manbalari va vositalarini diversifikatsiya qilishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Ushbu maqolada O'zbekistonning xorijiy investitsiyalar oqimini ko'paytirish uchun moliyaviy vositalardan foydalanish istiqbollari ko'rib chiqilgan. Topilmalar shuni ko'rsatadiki, mustahkam kapital bozorini rivojlantirish, Islom moliyasini rivojlantirish va davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish O'zbekistonni jozibador investitsiya yo'nalishi sifatida ko'rsatishi mumkin.*

Kalit So'zlar: *to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, moliyaviy vositalar, kapital bozorlari, islom moliyasi, davlat-xususiy sheriklik, investitsiya muhiti, me'yoriy-huquqiy baza.*

Аннотация. *Узбекистан, быстро развивающееся государство в Центральной Азии, добился значительных успехов в либерализации экономики и привлечении прямых иностранных инвестиций (ПИИ). Однако страна сталкивается с трудностями в диверсификации источников и инструментов инвестирования. В данной статье рассматриваются перспективы использования Узбекистаном финансовых инструментов для привлечения*

Published: 17.05.2024

Cite this article: Umarova Gulzodaxon Qodirbekovna (2024). O‘zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning o‘ziga xos mexanizmlari. Emro Science and Education, 1(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.24316888

© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

большего притока иностранных инвестиций. Полученные результаты свидетельствуют о том, что развитие надежного рынка капитала, продвижение исламского финансирования и укрепление государственночастного партнерства могут сделать Узбекистан привлекательным местом для инвестиций.

Ключевые слова: *прямые иностранные инвестиции, финансовые инструменты, рынки капитала, исламские финансы, государственно-частное партнерство, инвестиционный климат, нормативно правовая база.*

KIRISH

Globallashuv davrida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TDI) paydo bo'ldi. Iqtisodiy o'sish, texnologik taraqqiyot va bandlik uchun asosiy katalizator avlod sifatida faoliyat olib bormoqda. Uning ahamiyatini anglagan holda, O'zbekiston, Markaziy Osiyoda joylashgan boy tabiiy resurslarga va strategik geografik joylashuvga ega davlat xisoblanadi, hamda xorijiy investitsiyalarni jalb etish uchun iqtisodiyotni erkinlashtirish va islohotlar yo‘lida bormoqda.

Biroq, mamlakat an'anaviy TDI manbalariga tayanadi va tarmoqlar diversifikatsiya va uzoq muddatli barqarorlik nuqtai nazaridan qiyinchiliklar tug'diradi. Moliyaviy vositalardan foydalanish O‘zbekiston uchun kuchli vosita bo‘lib xizmat qilishi mumkin. Turli sohalardagi kapital, xorijiy investitsiyalar manbalarini kengroq jalb qilish va ularning kirib kelishiga ko‘maklashish eng ustuvor vazifa hisoblanadi. Mustahkam moliyaviy ekotizimni rivojlantirish orqali mamlakat muqobil investitsiya kanallarini yaratishi, risklarni kamaytirishi va kuchaytirishi mumkin. Hamda sarmoyadorlarning ishonchi ham iqtisodiy o'sish va rivojlanishga yordam beradi.

O'zbekistonga moliyaviy vositalar orqali xorijiy investitsiyalar jalb etish istiqbollarini har tomonlama tahlil qilish to‘g‘risida batafsil adabiyotlar o‘rganildi. Bunga ilmiy maqolalar, hukumat hisobotlari va to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar, moliyaviy vositalar, kapital bozorlari, islom moliyasiga oid nashrlar ham taxlil qilindi. O'zbekiston sharoitida moliya va davlat-xususiy sheriklik va boshqa rivojlanayotgan iqtisodiyotlarga oid nashrlar. Qidiruv turli xil manbalarni, jumladan, maqolalar, kitob bo'limlari, hukumat nashrlari va xalqaro hisobotlar ko'rib chiqilgan jurnalni topdi.

NATIJALAR

Adabiyotlarni o'rganish bir nechta asosiy topilmalar va imkoniyatlarni ochib berdi.

O‘zbekiston xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda moliyaviy vositalardan foydalanadi. Kapital bozorini rivojlantirish: Yaxshi tartibga solinadigan kapital bozori xorijiy portfel investitsiyalarini osonlashtirishi va muqobil variantni taqdim etishi mumkin.

Suveren obligatsiyalar va korporativ qarzlarni chiqarish, moliyaviy vositalar, xorijiy kapitalni jalb qilishi va shaffoflik va hisobdorlikni oshirishi mumkin.

Kuchli fond birjasini rivojlantirish va dastlabki ommaviy takliflarni ilgari surish (IPO) xorijiy investorlar uchun investitsiya imkoniyatlarini ochishi mumkin.

Islom moliyasi kabi shariatga mos moliyaviy vositalarni joriy etish, sukuk (Islom obligatsiyalari) va islom investitsiya fondlari o'sib borishi mumkin.

Investitsion muhit va me'yoriy-huquqiy baza. Qoidalarni soddalashtirish, shaffoflikni oshirish va investorlarni himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish orqali xorijiy investorlarning ishonchini oshirish mumkin. Soliq imtiyozlarini berish, investitsiyalar uchun kafolatlar, va nizolarni hal qilish mexanizmlarini yaratishi investitsiya muhiti jozibadorligini oshirish mumkin.

TAHLIL

Adabiyotlarni o'rganish natijalari tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston moliyaviy vositalardan foydalanish yo‘li bilan xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun katta salohiyatga ega. Biroq, bu potentsialni amalga oshirish ko'p qirralilikni talab qiladi. Mamlakat moliyaviy ekotizimining turli jihatlarini tartibga solish hal qiluvchi yondashuv investitsion muhitga asos bo’ladi. Kapital bozorining rivojlanishi xorijiy kapitalni jalb qilishning hal qiluvchi omili sifatida namoyon bo'ladi.

Portfel investitsiyalari va muqobil moliyalashtirish kanallarini taqdim etadi.

Investitsion muhit va me'yoriy-huquqiy bazaga e'tibor qaratish xorijiy investorlar o‘rtasida ishonchni uyg‘otish muhim ahamiyatga ega. Normativ-huquqiy hujjatlarni soddalashtirish, takomillashtirish shaffoflik, investorlarni himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish, soliqni rag'batlantirish, investitsiya kafolatlari va nizolarni hal qilishning samarali mexanizmlarini yaratish orqali yanada jozibador investitsiya muhitini yaratish mumkin.

XULOSALAR

Ushbu maqolada O'zbekistonning moliyaviy vositalardan foydalanish orqali xorijiy mamlakatlarni investitsiyalarini jalb qilish istiqbollari ko'rib chiqilgan. Adabiyot sharhi va tahlillar bu borada bir qancha asosiy imkoniyatlar va muammolarni ta'kidlashga harakat qildi.

Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun moliyaviy vositalardan foydalanish, kapital bozorini rivojlantirish, islomiy moliya vositalarini joriy etish, davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish, normativ-huquqiy hujjatlarni soddalashtirish va takomillashtirish shaffoflik, mintaqaviy integratsiya va hamkorlik muhim omillar sifatida namoyon bo'ladi.

ADABIYOTLAR

1. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Savdo va Taraqqiyot Konferentsiyasi (UNCTAD). (2020).

Jahon investitsiya hisoboti 2020. Birlashgan Millatlar Tashkiloti

2. Xalqaro valyuta fondi (XVF). (2019). O‘zbekiston: Tanlangan masalalar. IMF Mamlakat hisoboti № 19/120.

3. Jahon banki. (2019). O'zbekistonda kapital bozorlarini rivojlantirish. Jahon banki Guruh.

4. Guscina, A., Lam, R. va Presbitero, A. F. (2019). Mahalliy kapitalni rivojlantirish bozorlar: suveren obligatsiyalar chiqarish istiqboli. Xalqaro valyuta jamg'armasi.

5. Rajan, R. S. va Gopalan, S. (2020). Dastlabki ommaviy taklif va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy rivojlanayotgan bozorlarga investitsiyalar. Iqtisodiyot va moliya jurnali, 44(1), 69-89.[https://doi.org/10.1007/s12197-019-09490-5]

6. Islomiy moliyaviy xizmatlar kengashi. (2020). Islom moliyaviy xizmatlar sanoati Barqarorlik hisoboti 2020. IFSB.

7. Mohieldin, M., Iqbol, Z., Rostom, A., & Fu, X. (2012). Islomning roli

Islom hamkorlik tashkilotiga moliyaviy inklyuzivlikni oshirishda moliyalashtirish

(IHT) davlatlari. Jahon bankining iqtisodiy sharhi, 26(2), 120-155.

[https://doi.org/10.1093/wber/lhs010

МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИГА ЎТИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ.

Холматова Нодирахон Қуддусовна
Тошкент Давлат иқтисодиёт Университети
Андижон факультети “Мутахассислик
фанлари”кафедраси ўқитувчиси.
nodirahonholmatova74@gmail.com

Аннотация*: ушбу мақолада бугунги кунда республикамизда энг долзарб бўлиб турган муаммолардан бири Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига (МҲХС) ўтишнинг зарурияти ва унинг ахамияти ҳақида фикрлар келтириб ўтилган. МҲХСга ўтиш бўйича илмий хулоса ва таклифлар берилган.*

Калит сўзлар: *молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари, молиявий ҳисобот, стандарт, фонд биржалари, қимматли қоғозлар.*

Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари– молиявий ҳисоботларни тузиш учун ҳужжатлар тўплами, молиявий ҳисоботларнинг тузилишини тартибга солувчи регламент бўлиб, ташқи фойдаланувчилар томонидан бирор-бир ташкилотга нисбатан иқтисодий қарор қабул қилиш учун фойдаланилади. Яъни, оддий мисол тариқасида келтирсак, бу хорижий инвесторларни мамлакатимизда фаолият юритаётган ташкилотларнинг (компания, корпорация, акциядорлик жамиятлари) акциялари, қимматли қоғозлари ва бошқа турдаги инвестиция жалб қилиши мумкин бўлган моддий бойликларнинг истиқболда ўсиши ёки пасайишини таҳлил қилиши учун зарур ахборотлар билан таъминлаш мумкин бўлади.

Президентимизнинг 2020 йил 24 февралдаги “Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига биноан, акциядорлик жамиятлари, тижорат банклари, суғурта ташкилотлари ва йирик солиқ тўловчилар тоифасига киритилган юридик шахслар молиявий ҳисоботларнинг халқаро стандартлари асосида бухгалтерия ҳисоби юритилишига босқичма-босқич ўтиши белгиланган.